

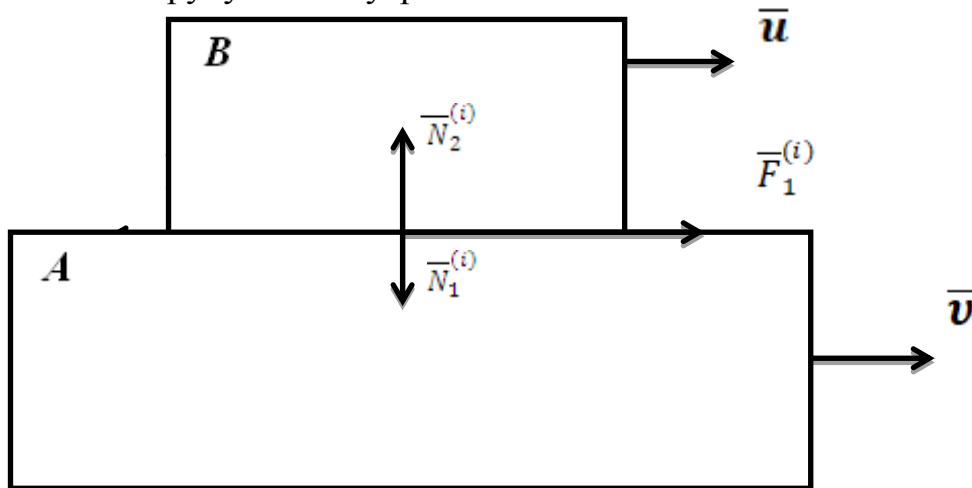
ВИЗНАЧЕННЯ РОБОТИ ВНУТРІШНІХ СИЛ ТЕРТЯ СКЛАДЕНИХ ТІЛ

студент Черниш І.С., к.т.н., доц. Штефан Н. І.

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

У ряді механічних систем, конструктивні елементи яких можуть рухатися один відносно одного, між рухомими тілами виникають сили тертя ковзання (рис. 1). Ці сили прикладені до різних тіл ($\vec{F}_1^{(i)}$ – до тіла A , а $\vec{F}_2^{(i)}$ – до тіла B), тому при розгляді руху кожного тіла окремо вони будуть зовнішніми, а при розгляді спільного руху тіл – внутрішніми.

(рис. 1)

Визначимо роботу внутрішніх сил тертя в цьому випадку. Нехай тіло A рухається зі швидкістю $\vec{v}$, а тіло B ковзає по ньому в тому ж напрямку з відносною швидкістю $\vec{u}$. Між тілами виникають сили тертя ковзання $\vec{F}_1^{(i)}$ та $\vec{F}_2^{(i)}$, причому, відповідно до третього закону Ньютона, $\vec{F}_1^{(i)} = -\vec{F}_2^{(i)}$. Застосувавши формулу $A(\vec{F}) = \int_0^t \vec{F} \cdot \vec{V} dt$, отримаємо:

$$A = \int_0^t [\vec{F}_1^{(i)} \cdot \vec{v} + \vec{F}_2^{(i)} \cdot (\vec{v} + \vec{u})] dt = \int_0^t \vec{F}_1^{(i)} \cdot [\vec{v} - (\vec{v} + \vec{u})] dt = - \int_0^t \vec{F}_1^{(i)} \cdot \vec{u} dt$$

Оскільки $u dt = ds$, де s – переміщення тіла B відносно тіла A , то

$$A_{1,2}^{(i)} = - \int_{M_1}^{M_2} F_1^{(i)} ds.$$

При постійній силі тертя $A_{1,2}^{(i)} = -F_1^{(i)} s$